

Scandinavian Four.

Kreativa Sverige, SOU 2022:44.

Artikel baserad på remissvar av Johan Hjerpa, genom Svenskt Näringsliv, hösten 2022.

- Ett steg i rätt riktning för Sveriges kulturella och kreativa branscher.

Lund 2022-11-23

Med stolthet har jag blivit inbjuden av Svenskt Näringsliv för att delge mina synpunkter i den av regeringen utlysta remissrundan över SOU 2022:44 Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling i kulturella och kreativa branscher. Det är med största glädje min profession får komma till tals för att göra Sveriges kreativa och kulturella branscher bättre efter vad som inträffade Scandinavian Four med fyra verksamheter som hamnade i frysboxen genom hela pandemin. Till slut med totala skador på ett livsverk där kompetenser, know how och utbud var på en nivå som Sveriges politik och myndigheter inte varit i närheten av att förstå eller hantera.

Scandinavian Four som innovationsbyrå är till fullo det kreativa och kulturella företaget som berörs av utredningen Kreativa Sverige vilken ska visa Sveriges strategiska väg inom området de närmsta tio åren. Med Scandinavian Fours tvärvetenskapliga inriktning på affärskoncept, media, kommunikation, kultur och tech möter företagets profil både den kompetens och omvärldsförståelse som krävs för att sätta utredningen Kreativa Sverige i nationella, nordiska, EU-relaterade och internationella perspektiv.

Våren 2022 bedömde organisationen Företagarna Scandinavian Four som det värst drabbade fallet avseende att exkluderas helt från statens så nödvändiga pandemistöd till företagen, detta genom hela pandemin 2020, 2021 och 2022. Trots att Företagarna våren 2020 värvat om att utskotten skulle införa bl.a. ventilregler i pandemilagarna för att inkludera de exceptionella fallen i Sveriges företagslandskap, tillkom aldrig dessa och det fanns heller inga statliga IT-system eller uppföljningsenheter som bristerna kunde uppmärksammas till vilket ifrågasätts starkt. Parallellt mässade f.d. regeringen "Håll i, Håll ut!" från pandemins början till slut om allt mer träffsäkra företagsstöd vilket krävde en uthållighet bortom allt tidigare känt i världen samtidigt som Scandinavian Four sänktes till botten med totala skador som följd, helt ovetandes om den tysta exkluderingen som pågick. Samtliga departement, myndigheter, utskott, Riksrevisionen, Region Skåne, Skatteverket, Tillväxtverket, Riksgälden, politiker på alla nivåer m.fl. har tagit del av fallet sedan våren 2022, men trots att allt är svart på vitt har inga retroaktiva lösningar satts in och skadorna har blivit långt värre än man överhuvudtaget kunnat föreställa sig som företagare på stark framfart våren 2020. Hösten 2022 anmäldes fallet till Justitiekanslern med en rapport på 180 sidor och nu inväntar utredning. Ingen nämnd och ingen glömd.

I rapporten till Justitiekanslern tas utredningen Kreativa Sverige upp vilken är central för fallet som bevis då Sveriges politik och myndigheter inte arbetar optimalt med berörda frågor inom kulturella och kreativa branscher. Staten ligger även långt efter i utvecklingen i det moderna helhetsgrepp som måste tas på frågorna där en ny omvärld sedan länge dominerar, vilket ställer allt högre krav på förståelse med både nationella och internationella ögon och nya professioner. Men det etablerade statliga stuprörsfokuset inom myndigheter och politik är sedan länge fastsatt,

förlegat och långt ifrån den utblick som krävs i modern tid för hanteringen av de nya frågorna relevant för kulturella och kreativa branscher. Detta samtidigt som de nya förutsättningarna motverkas vilket Scandinavian Four är det bästa tänkbara exemplet på, vilket anmälan till Justitiekanslern tar upp i kartläggningen och loggen över det inträffade. De nya frågorna som Kreativa Sverige berör inom kreativitet, näringsliv och innovation är väsentligt mer komplexa än vad departementen och utskotten inom kultur och näringsliv klarar av att hantera samt vad Kulturrådet och Region Skåne Kultur är medvetna om ens existerar. Det nya som handlar om kulturella och kreativa näringar de närmsta 5-10 åren är inte inom deras fält, förståelse eller ens uppdrag (?) och det är många frågor som berörs. Nu finns möjligheten att skapa konstruktiva och positiva förändringar.

Dessa moderna och framtidsorienterade frågor måste hanteras av en ny förvaltningsmyndighet eller professionell enhet. Detta för att möta allt det nya som omger branscherna och de yrkesverksamma för att lyckas åstadkomma resultat bortom stuprörsfokuset och statlig inaktuell kompetens som inte har förutsättningarna för att etablera Sverige i den rätta positionen man bör sträva efter utifrån EU-relaterade och internationella perspektiv. De kulturella och kreativa branscherna i Sverige måste få bredden, djupet och den internationella spetsen med en konstant uppdaterad stat bakom som vågar och kan ligga i framkant. Kanske till och med föda internationella trender likt Squid Game eller främja utvecklingen av format på de största sociala plattformarna med bevisade indirekta samhällsfunktioner för både Sverige och andra länder som gör våra samhällen bättre? Eller kreatech-innovationer bortom allt tidigare känt? Det är där vi borde varit redan 2018-2020 som kunde varit möjligt om man varit i rätt kurs med uppdaterade kunskaper, både EU och omvärlden var ju helt i den riktningen, Scandinavian Four med. Den nya verkligheten måste därför bli interdepartemental, globalt professionell och tvärvetenskaplig med ett nytt fokus som är väsentligt mer framtidsinriktad än vad den varit hittills inom kulturella och kreativa branscher där staten ger stöd. I denna nya förvaltningsmyndighet eller enhet ska de nya frågorna inrymmas vilket kommer skapa väsentligt bättre förutsättningar för de kreativa och kulturella branscherna de närmsta tio åren, först då kan de utvecklas rätt och matchas med omvärlden. Då kan den marknads- och kommersiellt styrda dominansen i världen även bearbetas rätt för att både bevara det traditionella som Sverige ska värna om samt komplettera med de marknads- och kommersiella perspektiven som är direkt kopplade med både internationella och nationella konkurrensförhållanden. Det är så verkligheten ser ut numer nämligen och det går inte att backa tiden, däremot bör man möta framtiden smart och skyndsamt.

I jämförelse med den svenska dataspelsindustrin som har slagit alla rekord med en omsättning på 60 miljarder 2021, 8000 anställda, frodande dotterbolag i utlandet, enorm tillväxt och export, står en massa andra frågor som berör kultur och kreativa branscher kvar på perrongen. I relation till vad utredningen Kreativa Sverige vill uppnå de närmsta tio åren så är staten, samhället och de andra berörda kulturella och kreativa branscherna långt efter trots att det inte borde vara så. Det som handlar om bildning, branscutveckling, kreativitet, kultur, nya innovationer inom området, näringsliv, samhälle m.m. relevant för alla målgrupper i Sverige, är tyvärr alltför starkt präglad av en statlig agenda idag och där passar inte det nya som Kreativa Sverige tar upp, in. Den svenska dataspelsbranschen har också utvecklats till att bli ett marknads- och kommersiellt framgångsrikt och globalt fenomen under många år vilket delvis bottnar i naturliga orsaker, men det har skett från en urkraft av spelutvecklare med toppinnovativt fokus som är baserade i Sverige. Allt det andra som berörs som kreativa och kulturella branscher då som ska visa vägen på den nationella och internationella kartan och ligger efter? Nya medier, bildning, kultur, fysisk och mental hälsa, internationell kompetensutveckling, nya affärsmodeller, främjandet av moderna innovationer med hybrid- och synergieffekter, näringsliv, tvärvetenskap, tech, m.m, detta stöts uppenbarligen bort som aktuella områden att satsa på. Precis detta har inträffat för Scandinavian Four.

Något som är centralt viktigt för framtiden är tidsbegreppet och trendcykler. Om man ska lyckas transformera Sveriges kulturella och kreativa branscher måste en helt ny "tidsmässig agenda och medvetenhet" för kulturella och kreativa branscher etableras, detta eftersom i omvärlden finns en konstant växande efterfrågan på leverans för att tillgodose marknader inom kortare tids- och trendcykler än någonsin tidigare. Området blir allt mer digitalt präglad dessutom. Denna snabbhet främjas inte inom kulturella och kreativa branscher idag när man bör sikta på att vara först på fältet för att uppnå innovativa resultat och störst värde per tid i den rådande globala konkurrensen, oavsett om det gäller kulturella och kreativa uttryck eller en ny affärsidé som ska bli en frodande näring. Samtidigt har nya medier mättat varianterna av uttryck till viss del redan vilket bevisar svårigheterna att nå ut och skapa värde. Detta speglar av sig på alla kulturella och kreativa branscher och kommer dominera framtiden oavsett konstform, vissa konstformer kan gynnas men de flesta kommer att få det väsentligt svårare och frågorna måste hanteras med flertalet nya perspektiv. Vi går nämligen inte tillbaka i tiden och det digitala biblioteket med allt innehåll, format, plattformar och utbud generellt kommer att förbli. Det innebär också att helt andra ansatser, kompetenser och professioner måste till inför att kulturella och kreativa alster och innovationer därinom ska kunna odlas, lanseras och växa framöver, oavsett nationellt eller internationellt sikte inställt.

Med en 360-kompetens i innovationsbyrån Scandinavian Four som handelsjurist med immaterialrättslig inriktning, media- och kommunikationsexpert, creative director samt med gedigen kulturbakgrund, skulle jag redan före pandemin förbättra och innovera de kreativa och kulturella branscherna i Sverige, regionerna och kommunerna. Det som än idag saknas i Sverige december 2022 - januari 2023 var det som föreslogs både före och under pandemin i alla krisstödsansökningar och försök att uppmärksamma problemen till berörda, men slogs bort gång på gång 2020, 2021 och 2022. I Scandinavian Four var kompetenserna på plats, know how upparbetat sedan många år tillbaka, innovationshöjden träffsäker och det högt investerade värdet var redo att inbringa både ekonomiska och samhällsrelaterade resultat och värden. Detta precis som dataspelsbranschen lyckas med över tid. Från inledningen av 2022 har Scandinavian Fours avsikter och utbud bekräftats av flertalet parter, utredningen Kreativa Sveriges innehåll samt ytterligare 15-talet EU- och svenska styrdokument med relevant statistik för området. Statens brister, fel, okunskaper, försummelse, systematiska brister och möjligen vårdslöshet mot Scandinavian Four och samhället, beskrivs transparent till Justitiekanslern vilket även min kartläggning visar på. Därför har jag bjudits in av Svenskt Näringsliv för att dela mina erfarenheter och synpunkter på Kreativa Sverige utifrån vad Scandinavian Four utsatts för.

Utredningen Kreativa Sverige omfattar exakt alla de frågor som berör Scandinavian Four och det toppinnovativa utbudet som gått förlorat. Den samlade rapporten till Justitiekanslern bevisar även att Scandinavian Four låg 3-5 år före staten inom frågorna som berörs där det träffsäkra utbudet skulle lösa problem i Sverige, generera nya uppslag till politiken (för att det ska satsas mer på området) samt konstruktivt förbättra utvecklingen för de kulturella och kreativa branscherna. Bland utbudet fanns en edtech-produkt *Brilliant Youths* som en tvärvetenskaplig hybridprodukt för nationell och internationell marknad där ett antal konkurrenter vi låg före 2020 har gått om p.g.a. det inträffade, två av dessa fick finansiering i Draknästet. Denna edtech-plattform var en sociala medier inspirerad plattform för att skapa innovativ samhällsnytta inom bildning, intressen, kultur, media, innovation, fysisk och mental hälsa, nätverk, motverka exklusivitetensfaktorerna, främja inkludering, utveckla sociala förmågor m.m. Genom globalt unika analyser av nya medier sedan 2010 fanns motorn, bränslet, koderna och motivationen inbakad i edtech-plattformen som tillsammans med koppling till den statliga skolans strukturer samt barn och ungas tid efter skolan, hade blivit en träffsäker produkt för Sverige och som exportprodukt. En annan produkt var ett multiplattformformat inom branded content *Game of Padel* som skulle bli en

svensk, nordisk och internationell kulturprodukt som gynnat den svenska marknaden och blivit en kulturell och kreativ exportprodukt. Samtidigt hade den medfört en framgångsrik branschutveckling redan från sommaren 2020 då hela den svenska kulturbranschen skulle fått internationell kunskap inom nya medier som kompetensutveckling i deras profil. Utöver detta fanns analys-, utvecklings- och rådgivningsinsatser för både nationell och regional utveckling inom kultur och nya medier vilket jag skrivit mer om i artikeln *Kulturen i transformation*. Men Sveriges politik, utskott, forskning och myndigheter var inte där i sin kunskap, förståelse eller omvärldskompetens när pandemin kom varför Scandinavian Four skadades allvarligt och tillintetgjordes när företagets utbud tappade allt värde. Av krisstödsansökningarna kunde de inte ens utläsa funktionen för det svenska samhället vilket de borde känt till eller akut bemött till dialog efter avslag vilket jag absolut förväntade mig låg i deras intresse. Det investerade värdet försvann ju samtidigt dag för dag vilket ett avslag innebär i en global pandemi med nedstängt samhälle och restriktioner? Utöver detta har frågor kring immaterialrätt, marknadsrätt och konkurrensrätt för området kommit på efterkälken som Scandinavian Four kunde tillfört mervärden kring i Sverige fram tills idag. Yrkesverksamma inom kulturella och kreativa branscher har därför missat bransch- och yrkeskunskaper dessa tre år då Scandinavian Four blev placerat i frysboxen vilket gett dem en helt annan konkurrensförmåga för den internationella marknaden och framtiden än vad de besitter idag december 2022. Branschfrågor inom kultur och kreativa branscher i Sverige och EU har även tappat tre år då Scandinavian Fours utbud låg 3-5 år före baserat på de toppinnovativa perspektiven som fanns på frågorna vilket garanterat skulle gynnat alla länder inom EU. Nu är den preventiva ansatsen istället borta, det investerade värdet förlorat och det finns inga vinnare i det som inträffat.

Sverige behöver skyndsamt utvecklas med helt nya helhetsperspektiv och insatser för att möjliggöra de nya efterlängttade resultaten som borde varit på plats redan, om man ser till omvärldens utveckling sedan 5-10 år tillbaka. Under jul- och nyårshelgen 2022-2023 ska jag med stort intresse läsa de 70-tal remissvar från myndigheter, organisationer, regioner andra intressenter för att omgående följa upp deras syn på frågorna och verkligheten. För att inflika borde jag redan i januari 2021 varit med i Filminstitutets webinar *Vision till verklighet* som representant för nya medier och tvärvetenskapliga ansatser på kulturella och kreativa branscher då perspektivet saknades, d.v.s. vad utredningen Kreativa Sverige senare i stort handlar om där nya helhetsgrepp och nya övergripande professioner måste till. Jag bjöds heller inte in för att göra inspel i efterhand trots Filminstitutet fick informationen vilket hade tidigarelagt kunskaperna inom området och förbättrat utredningen Kreativa Sverige. Region Skåne Kultur visste dessutom även ett år tidigare om mina internationella analyser av nya medier med koppling till kulturen och samhället vilket hade flyttat fram utvecklingen i Sverige utan fördröjning redan under pandemin, dessutom hade jag då blivit en naturlig del i utredningen Kreativa Sverige direkt i november 2021. Istället står 70-talet remissvarande helt utan denna insikt och vetskap som denna artikel förmedlar eller vad krisstödsansökningarna beskrev, men det bevisar också hur ineffektivt och märkligt Sverige och berörda parter inom området arbetar och vilka incitament de drivs av. Det är stuprörs-Sverige sanna verklighet där man å ena sidan satsar statliga pengar för att sen motverka det som borde varit känt för myndigheterna, men kanske mest är till för systemets överlevnad? Istället missas arbetstillfällen, bransch- och kompetensutveckling, kulturarbetare har lämnat branscherna, inga innovationer blir möjliga och samhället förblir flera år efter sin optimala utveckling. Det är ett bevis nog för att statens befintliga myndigheter och system inte klarar av detta som väntar de närmsta 5-10 åren utan förändringar måste till skyndsamt. Både de strukturella förändringarna samt utifrån vilka professioner Sveriges kommande riktning ska utvecklas med.

Vill tacka [Svenskt Näringsliv](#) och Christina Wainikka, Policyexpert för immaterialrätt för inbjudan och möjligheten att ge min syn på Kreativa Sverige under remissrundan.